

Forslag

til

Lov om ændring af købeloven, forsikringsaftaleloven og gældsbrevsloven.

(Ændring af morarentesatserne).

Fremsat den 14. december 1972 af *justitsministeren*.

§ 1.

I lov nr. 102 af 6. april 1906 om køb som ændret ved lov nr. 409 af 30. november 1965 foretages følgende ændringer:

1. I § 38, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres „rente af købesummen med 6 pct. årlig“ til: „en årlig rente af købesummen, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.“.

2. I § 38, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres „5 pct. årlig rente“ til: „den i stk. 1 nævnte rente“.

3. § 38, *stk. 3*, ophæves.

§ 2.

I lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler som ændret ved lov nr. 50 af 24. februar 1960, lov nr. 179 af 24. maj 1972 og lov nr. 181 af 24. maj 1972 foretages følgende ændring:

I § 24, *stk. 2*, ændres „med 1 pct. årlig under Nationalbankens diskonto“ til: „med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.“.

§ 3.

I lov nr. 146 af 13. april 1938 om gældsbreve som ændret ved lov nr. 114 af 31.

Justitsmin. j. nr. L.A. 1972.46002-48.

marts 1960 og lov nr. 408 af 30. november 1965 foretages følgende ændringer:

1. I § 62, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres „5 pct. årlig rente“ til: „en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.“.

2. I § 62, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres „5 pct. årlig“ til: „den i stk. 1 nævnte“.

3. I § 62, *stk. 4, 2. pkt.*, ændres „5 pct. årlig“ til: „den i stk. 1 nævnte“.

§ 4.

Stk. 1. Loven anvendes i tilfælde, hvor betalingstiden indtræder den 1. juni 1973 eller senere.

Stk. 2. I de tilfælde, der er nævnt i købelovens § 38, *stk. 1, 2. pkt.*, anvendes loven, hvis forpligtelsen til at svare renter indtræder den 1. juni 1973 eller senere.

§ 5.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Den formueretlige lovgivnings regler om morarente, d. v. s. den rente, som skal betales, når en pengeforpligtelse ikke betales i rette tid, har i de senere år været udsat for kritik. Kritikken har rettet sig mod morarentesatserne, der ligger betydeligt under det renteniveau, som har været gældende i de senere år. På denne baggrund rettede en række erhvervsorganisationer i 1967 henvendelse til justitsministeriet med anmodning om, at lovgivningens regler om morarenter, særlig reglerne i gældsbrevsloven, veksel- og checklovene og købeloven ændredes, således at morarenten fastsattes til Danmarks Nationalbanks diskonto med et tillæg på 2 pct. p.a. Denne henvendelse er senere fulgt op af advokatrådet, der overfor justitsministeriet bl. a. har fremhævet, at det jævnlig giver anledning til beføjet kritik, at en debitor under det gældende renteniveau kan opnå en væsentlig besparelse ved at forhale sine betalinger, hvilket også ud fra procesøkonomiske hensyn er uheldigt. Ifølge advokatrådet må det antages, at en del sager om betalingsmellemværender indbringes for domstolene og en del afsagte domme ankes alene for at opnå en billig kredit.

Justitsministeriet anmodede efter den ovennævnte henvendelse fra erhvervsorganisationerne justitsministeriets købelovsagkyndige, professor, dr. jur. Anders Vinding Kruse og landsdommer Erik Bjerregaard om efter drøftelse med de sagkyndige fra de andre nordiske lande at udarbejde en redegørelse vedrørende spørgsmålet om ændring af bestemmelserne om morarente. Denne redegørelse er i 1972 blevet afgivet af de sagkyndige i betænkning nr. 652/1972 om morarenter. I Norge forventes en betænkning afgivet senest i begyndelsen af 1973, medens det endnu ikke med sikkerhed kan siges, hvornår en svensk betænkning vil kunne foreligge.

I betænkningen om morarenter har de købelovsagkyndige udarbejdet udkast til ændring af købelovens § 38 og gældsbrevslovens § 62. Udover forslag om ændrede morarentesatser indeholder udkastet en række andre ændringer, herunder i første række af tidspunkterne for morarentens påløb. Justitsministeriet har imidlertid ment på nuværende tidspunkt alene at burde stille forslag om en justering af morarentesatserne, medens man har fundet det rigtigst at sætte spørgsmålet om yderligere ændring af reglerne om morarente i bero på resul-

tatet af overvejelserne i Norge og Sverige. Baggrunden herfor er et ønske om at bevare størst mulig nordisk retsenhed på formuerettens område. Efter hvad der er oplyst overfor justitsministeriet om det norske og svenske udvalgs overvejelser, synes der at være mulighed for retsenhed om de væsentlige principper på dette område. Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at morarentesatserne kan forventes at blive ensartede i de nordiske lande, idet rentens højde må være afhængig af renteniveauet i det enkelte land. De foreslåede ændringer af morarentesatserne, som må anses for påtrængende nødvendige, vil derfor kunne gennemføres nu, uden at hensynet til nordisk retsenhed tilsidesættes.

Efter lovforslaget søges morarentesatserne i købeloven, forsikringsaftaleloven og gældsbrevsloven tilnærmet den gældende markedsrente, således at det nuværende misforhold mellem disse rentesatser og det almindelige renteniveau udjævnes, og kreditorerne herved opnår en rimelig dækning for det rentetab, der påføres dem som følge af, at deres fordringer ikke betales til tiden. Herudover foreslås morarenten gjort variabel, idet rentesatsen foreslås sammensat af den til enhver tid fastsatte officielle diskonto og en fast procentssats på 2 pct. Morarenten vil herved blive reguleret i takt med diskontoen og således tilpasset den almindelige renteutvikling på grund af diskontoens sammenhæng med og indflydelse på markedsrenten. Med det faste procenttillæg til diskontoen har man søgt morarentesatsen fastlagt på et niveau svarende til den gældende udlånsrente, som må anses for den praktiske renteform, der er bedst egnet til at afspejle debitorernes rentefordel og kreditorernes rentetab som følge af betalingsforsinkelsen. Da udlånsrenten gennem længere tid iberegnet en gennemsnitlig provision har ligget ca. $1\frac{1}{2}$ – $3\frac{1}{2}$ pct. over Nationalbankens diskonto, har man valgt at fastsætte morarentesatsen til diskontoen med et tillæg af 2 pct. p.a. Lovforslaget bygger i det hele på de synspunkter om morarentens størrelse, der er anført af de købelovsagkyndige i betænkningen om morarenter. Der henvises herom til betænkningen s. 16-20.

Som bilag 1 til lovforslaget er optaget en oversigt over de vigtigste formueretlige regler om morarenter i dansk ret, der er udarbejdet af de købelovsagkyndige. I tilslutning hertil kan det oplyses, at handelsministeriet har henledt opmærksomheden på, at efter § 49 i den nye sølov, lov nr. 205 af 24. maj

1972, der træder i kraft efter handelsministerens nærmere bestemmelse, udgør morarenten den til Danmarks Nationalbank til enhver tid svarende rente med tillæg af 4 pct. p.a., dog mindst 6 pct. p.a. Ifølge bemærkningerne til denne bestemmelse har man ønsket, at renten udover at følge det til enhver tid gældende renteniveau tillige indeholder et tillæg (strafrente), der kan tilskynde skyldneren til at opfylde sin betalingspligt. Handelsministeriet har endvidere oplyst, at den nugældende morarenteregulering i aktieselskabslovens § 34 i den kommende aktieselskabslov vil blive foreslået ændret i overensstemmelse med den morarente, der vil blive fastsat i gældsbrevsloven, ligesom en tilsvarende ændring vil blive foreslået i § 41 i lov om forsikringsvirksomhed. For så vidt angår morarentereglerne i veksellovens §§ 48 og 49 og checklovens §§ 45 og 46 bemærkes, at Danmark gennem sin tilslutning til Genève-konventionerne om ensartede veksel- og checklove må anses for internationalt forpligtet til ikke at ændre veksel- og checklovens morarenteregler. Gennem sin tilslutning til konventionen om fragtaftaler ved international godstransport ad landevej må Danmark ligeledes anses for traktatmæssigt forpligtet til ikke at ændre morarentereglen i § 35 i lov nr. 47 af 10. marts 1965 om fragtaftaler ved international transport.

Betænkningen om morarenter har været forelagt for præsidenten for østre landsret, præsidenten for vestre landsret, præsidenten for sø- og handelsretten, præsidenten for Københavns byret, præsidenten for Aarhus by- og herredsret, Den danske Dommerforening, advokatrådet, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, handelsministeriet, økonomi- og budgetministeriet, Danmarks Nationalbank, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Groserer-Societetet, Provinshandelskammeret, Butikshandelens Fællesråd, Industrirådet, Assurandør-Societetet, Håndværksrådet, Danske bankers Fællesrepræsentation, Danmarks Sparekasseforening og forbrugerrådet.

De foreslåede ændringer af morarentesatserne i

købeloven, forsikringsaftaleloven og gældsbrevsloven vil ikke medføre udgifter for det offentlige.

Bemærkninger til forslaget enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Den faste morarente på 5 pct. p.a. i civile køb og 6 pct. p.a. i handelskøb foreslås erstattet af en variabel morarente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg af 2 pct. p.a. Dette indebærer tillige, at den gældende rentedifferentiering mellem civile køb og handelskøb ophæves; forslaget følger herved synspunkterne i betænkningen om morarenter, jfr. betænkningen s. 20.

Det foreslås endvidere, at købelovens § 38, stk. 3, ophæves. Bestemmelsen har mistet sin betydning, efter at lov af 6. april 1855 § 3, er blevet ophævet ved gældsbrevslovens § 60.

Til § 2.

Morarentebestemmelsen i forsikringsaftalelovens § 24 bygger allerede på diskontosystemet, men det foreslås, at rentesatsen i lighed med rentesatserne i købeloven og gældsbrevsloven søges tilnærmet markedsrenten.

Til § 3.

Den faste morarentesats på 5 pct. p.a. foreslås erstattet af en variabel morarente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct. p.a.

Til § 4.

Det foreslås, at loven anvendes i tilfælde, hvor betalingstiden indtræder efter den 1. juni 1973 eller senere, selv om gælden er ældre.

I de tilfælde, der er nævnt i købelovens § 38, stk. 1, 2. pkt., hvorefter rente skal betales fra den dag, da levering har fundet sted eller ville have fundet sted, hvis leveringen ikke var blevet forsinket på grund af køberens forhold, anvendes loven, hvis forpligtelsen til at svare rente indtræder den 1. juni 1973 eller senere.

Bilag 1.

Oversigt over de vigtigste formueretlige regler om morarenter i dansk ret.

1. Lov nr. 56 af 1. april 1892 (Søloven), jfr. lovbekendtgørelse nr. 163 af 12. maj 1967.

§ 17. Til bestridelse af de udgifter, som kræves af rederiforretningen, påligger det enhver partreder at yde det fornødne bidrag i forhold til hans andel i skibet. Forsømmer nogen partreder efter påkrav at betale sit bidrag, og dette forskydes af den bestyrende reder eller nogen af medrederne, har den forsømmelige at erstatte udlægget med 8 pct. årlig rente, fra det blev gjort, samt derhos også præmien for den forsikring, som den forskudsydende til sin sikkerhed måtte have tegnet. . .

2. Lov nr. 34 af 30. marts 1894 om oplagsbeviser og garantibeviser for varer, der oplægges i Københavns frihavn.

§ 9. Såfremt garantibevisets pålydende beløb (jfr. § 7) med renter på forfaldsdagen hverken er betalt eller deponeret, skal garantibeviset først forevises for den, der på garantibeviset står som første pantsætter, og, hvis det pålydende beløb med renter ikke betales ved forevisningen, protesteres (de non solutione) af notarius publicus.

Såfremt garantibevisets beløb med påløbne renter til forfaldsdagen samt derefter morarenter 1 pct. p.a. udover den betingede rente tilligemed protestomkostninger ikke er betalt eller deponeret inden 3 søgnedage efter protestdagen, kan garantibevisets indehaver mod indlevering af protesten fordre, at selskabet lader de oplagte varer bortselge enten ved offentlig auktion eller ved beskikket mægler. . . .

3. Lov nr. 102 af 6. april 1906 om køb, som ændret ved lov nr. 409 af 30. november 1965.

§ 38. I handelskøb har køberen, når der er fastsat en bestemt betalingstid, og denne oversides, derefter at svare rente af købe-

summen med 6 pct. årlig. Er en bestemt betalingstid ikke fastsat, har køberen at svare nævnte rente fra den dag, da levering har fundet sted, eller, om levering på grund af køberens forhold er blevet forsinket, fra den dag, da forsinkelsen indtrådte.

I andre køb har køberen, hvad enten der er fastsat en bestemt betalingstid eller ej, at svare 5 pct. årlig rente af købesummen fra den dag, da betaling skulle have været erlagt. Modtager køberen regning fra sælgeren på et tidspunkt, da købesummen kan kræves betalt, påløber renten fra regningens modtagelse, uden at yderligere påkrav er fornødent.

Bestemmelserne i lov af 6. april 1855 § 3 om forhøjelse af renter fra den dag, fordringshaveren søger sin ret, komme ikke til anvendelse med hensyn til de foran hjemlede renter.

4. Lov nr. 123 af 15. april 1930 om aktieselskaber med senere ændringer, senest ved lov nr. 212 af 8. juni 1966.

§ 34. Foretager en aktionær ikke i rette tid en ham påhvilende indbetaling, er han, hvis vedtægterne ikke bestemmer andet, pligtig at svare rente af det skyldige beløb med 6 pct. årlig fra den dag, da betalingen skulle være erlagt.

5. Lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler, som ændret ved lov nr. 50 af 24. februar 1960.

§ 24. Forsikringsydelsen kan fordres betalt 14 dage efter, at selskabet har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af forsikringsbegivenheden og fastsættelse af forsikringsydelsens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at selskabet i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan

denne del forlanges udbetalt overensstemmende med reglerne i 1ste punktum.

Beløbet skal af selskabet forrentes fra forfaldstid med 1 pct. årlig under Nationalbankens diskonto.

6. Lov nr. 68 af 23. marts 1932 om vekslers, som ændret ved lov nr. 411 af 30. november 1965.

§ 48. Vekselindehaveren kan af den, mod hvem han iværksætter regres, fordr:

- 1) den ikke accepterede eller ikke betalte vekselsum tillige med renter, hvis sådanne er betingede,
- 2) renter fra forfaldsdagen efter en rentefod af 6 pct.

...

§ 49. Den, som har indløst vekslens, kan af dem, der er ansvarlige overfor ham, fordr:

- 1) hele det beløb, som han har betalt,
- 2) renter af dette beløb fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct.

...

7. Lov nr. 69 af 23. marts 1932 om checks, som ændret ved lov nr. 410 af 30. november 1965.

§ 45. Checkindehaveren kan af den, mod hvem han iværksætter regres, fordr:

- 1) den ikke betalte checksum,
- 2) renter fra forevisningsdagen efter en rentefod af 6 pct.

...

§ 46. Den, som har indløst checken, kan af dem, der er ansvarlige overfor ham, fordr:

- 1) hele det beløb, som han har betalt,
- 2) renter af dette beløb, fra den dag, han udbetalte beløbet, efter en rentefod af 6 pct.

...

8. Lov nr. 146 af 13. april 1938 om gældsbreve med senere ændringer, senest ved lov nr. 408 af 30. november 1965.

§ 62. Hvis den, der ifølge aftale skylder et bestemt pengebeløb, ikke betaler i rette tid,

skal han svare 5 pct. årlig rente fra den dag, da gælden skulle være betalt. Fordringshaveren må dog minde skyldneren om betalingen, når det kræves af rimelig hensyntagen til skyldnerens interesser. Forsømmer han dette, fritages skyldneren for at betale forhalingsrente, indtil påkrav gives.

Stk. 2. Såfremt pengeskyld i andre tilfælde ikke betales i rette tid, skal skyldneren betale 5 pct. årlig rente fra den dag, da fordringshaveren påbegyndte retsforfølgning til betaling af gælden. Hvor særlige forhold begrundet det, kan retten bestemme, at renten skal løbe fra et tidligere eller senere tidspunkt, eller at der under sagen kun skal svares en lavere rente.

Stk. 3. Kunne fordringshaveren på andet grundlag kræve højere rente, bevarer han retten hertil. Han beholder også sin ret til erstatning for tab, som renten ikke dækker.

Stk. 4. Det har sit forblivende ved de lovbestemmelser, der fastsætter forhalingsrenter for særlige forhold. Fører de til en lavere rente, skal skyldneren dog betale 5 pct. årlig rente fra den dag, da fordringshaveren påbegyndte retsforfølgning.

Stk. 5. Foranstående regler finder anvendelse i alle tilfælde, hvor betalingstiden indtræder efter 1. juli 1938.

9. Lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed, som ændret ved lov nr. 213 af 4. juni 1965.

§ 41. Foretager en aktionær ikke i rette tid en ham påhvilende indbetaling, er han, hvis vedtægterne ikke bestemmer andet, pligtig at svare rente af det skyldige beløb med 6 pct. årlig fra den dag, da betalingen skulle være erlagt.

.....

10. Lov nr. 47 af 10. marts 1965 om fragttaler ved international vejtransport.

§ 35. Af erstatningsbeløb kan kræves rente med fem procent årlig fra den dag, da skriftligt krav afsendes til fragtføreren, eller, hvis sådant krav ikke er fremsat, fra den dag, da retsforfølgning påbegyndes.

Bilag 2.

I dette bilag opføres i venstre spalte de i lovforslagets §§ 1-3 nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

*Gældende formulering.***Købeloven.**

§ 38. I handelskøb har køberen, når der er fastsat en bestemt betalingstid, og denne oversiddes, derefter at svare rente af købesummen med 6 pct. årlig. Er en bestemt betalingstid ikke fastsat, har køberen at svare nævnte rente fra den dag, da levering har fundet sted, eller, om levering på grund af køberens forhold er bleven forsinket, fra den dag, da forsinkelsen indtrådte.

Stk. 2. I andre køb har køberen, hvad enten der er fastsat en bestemt betalingstid eller ej, at svare 5 pct. årlig rente af købesummen fra den dag, da betaling skulle have været erlagt. Modtager køberen regning fra sælgeren på et tidspunkt, da købesummen kan kræves betalt, påløber renten fra regningens modtagelse, uden at yderligere påkrav er fornødent.

Stk. 3. Bestemmelserne i lov af 6. april 1855 § 3 om forhøjelse af renter fra den dag, fordringshaveren søger sin ret, kommer ikke til anvendelse med hensyn til de foran hjemlede renter.

Forsikringsaftaleloven.

§ 24. Forsikringsydelsen kan fordres betalt 14 dage efter, at selskabet har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af forsikringsbegivenheden og fastsættelse af forsikringsydelsens størrelse. Er det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, givet, at selskabet i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt overensstemmende med reglerne i 1ste punktum.

Stk. 2. Beløbet skal af selskabet forrentes fra forfaldstid med 1 pct. årlig under Nationalbankens diskonto.

*Forslaget.***§ 1.**

I lov nr. 102 af 6. april 1906 om køb som ændret ved lov nr. 409 af 30. november 1965 foretages følgende ændringer:

1. I § 38, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres „rente af købesummen med 6 pct. årlig“ til: „en årlig rente af købesummen, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.“.

2. I § 38, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres „5 pct. årlig rente“ til: „den i stk. 1 nævnte rente“.

3. § 38, *stk. 3*, ophæves.

§ 2.

I lov nr. 129 af 15. april 1930 om forsikringsaftaler som ændret ved lov nr. 50 af 24. februar 1960, lov nr. 179 af 24. maj 1972 og lov nr. 181 af 24. maj 1972 foretages følgende ændring:

I § 24, *stk. 2*, ændres „med 1 pct. årlig under Nationalbankens diskonto“ til: „med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.“.

Gældende formulering.

Stk. 3. Det kan ikke med retsvirkning vedtages, at forfaldstiden skal være afhængig af nogen beslutning af selskabet eller deraf, at dette ved dom er tilpligtet at betale.

Gældsbrevsloven.

§ 62. Hvis den, der ifølge aftale skylder et bestemt pengebeløb, ikke betaler i rette tid, skal han svare 5 pct. årlig rente fra den dag, da gælden skulle være betalt. Fordringshaveren må dog minde skyldneren om betalingen, når det kræves af rimelig hensyntagen til skyldnerens interesser. Forsømmer han dette, fritages skyldneren for at betale forhalingsrente, indtil påkrav gives.

Stk. 2. Såfremt pengeskyld i andre tilfælde ikke betales i rette tid, skal skyldneren betale 5 pct. årlig rente fra den dag, da fordringshaveren påbegyndte retsforfølgning til betaling af gælden. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at renten skal løbe fra et tidligere eller senere tidspunkt, eller at der under sagen kun skal svares en lavere rente.

Stk. 3. Kunne fordringshaveren på andet grundlag kræve højere rente, bevarer han retten hertil. Han beholder også sin ret til erstatning for tab, som renten ikke dækker.

Stk. 4. Det har sit forblivende ved de lovbestemmelser, der fastsætter forhalingsrenter for særlige forhold. Fører de til en lavere rente, skal skyldneren dog betale 5 pct. årlig rente fra den dag, da fordringshaveren påbegyndte retsforfølgning.

Stk. 5. Foranstående regler finder anvendelse i alle tilfælde, hvor betalingstiden indtræder efter 1. juli 1938.

*Forslaget.***§ 3.**

I lov nr. 146 af 13. april 1938 om gældsbreve som ændret ved lov nr. 114 af 31. marts 1960 og lov nr. 408 af 30. november 1965 foretages følgende ændringer:

1. I § 62, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres „5 pct. årlig rente“ til: „en årlig rente, der svarer til den til enhver tid fastsatte officielle diskonto med et tillæg på 2 pct.“.

2. I § 62, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres „5 pct. årlig“ til: „den i stk. 1 nævnte“.

3. I § 62, *stk. 4, 2. pkt.*, ændres „5 pct. årlig“ til: „den i stk. 1 nævnte“.